

Tapasztalatok a Debrecenben és környékén lefolytatott diákmentor program első évéről (2022-23-as tanév)

A Természettudományos Oktatásért Szabó Szabolcs Emlékére Közhasznú Alapítvány kezdeményezésére és együttműködésével a 2022-23-as tanévben a Tóth Árpád Gimnázium és a Debreceni Református Kollégium Dóczy Gimnáziuma, illetve Debrecen környéki iskolák lefolytatták a „diák mentorál diákok” program első évét. A programot Hotziné Pócsi Anikó matematika-kémia-számítástechnika tanár és Németh Liza Szófia végzős, 12. osztályos tanuló, illetőleg Bárány Zsolt Béla kémiatanár vezették, koordinálták. Mind iskolán belüli, mind pedig iskolán kívüli, iskolák közötti megközelítést kiépítettek.

Az alábbiakban beszámolóikat, tapasztalataikat foglalják össze.

1. Élménybeszámoló

Németh Liza Szófia

12. osztályos tanuló

Tóth Árpád Gimnázium

Amikor jelentkeztem a mentorprogramba, a környezetem bizonyára azt gondolta, hogy teljesen elment az eszem. Érettségi előtt álltam, ráadásul két tárgyból is az emelt szintet jelöltem meg és ennek tudatában az összes egyéb teendőmet (tanulmányi versenyek, pályázatok, stb...) fokozatosan leépítettem, hogy kizárólag az előttem álló feladatra összpontosítsak és hogy aztán egy laza mozdulattal felvegyem a helyükre a mentorkodást...

Azonban ez egy olyan lehetőség volt, amire egészen egyszerűen nem mondhattam nemet, hiszen kisgyerekkorom óta arról álmodoztam, hogy egy nap majd a tanításban is kipróbálom magamat, és azt hiszem, hogy joggal állíthatom, hogy a *kipróbálást* kimaxoltam ebben a tanévben. Negyvenegy órát tartottam és több mentorálttal dolgoztam együtt, akik a legkülönbözőbb dolgokban igényeltek segítséget.

A sok délutáni elfoglaltság miatt jellemzően a nulladik órákban tanultunk együtt és bár kifejezetten nem szeretek korán kelni, soha olyan lelkesen és energikusan nem érkeztem reggelente az iskolába, mint amikor tanítani mentem be. Többen kérdezték, hogy miért nem kérek pénzt a mentorkodásért, de a diákjaim csillogó szeme, a lelkesedésük, a kíváncsiságuk és a közös munka sikere akkora érték számomra, amely pénzben nem fejezhető ki. Az órák során nemcsak azt tartottam szem előtt, hogy minél pontosabban és érthetőbben magyarázzam el az adott tananyagot, hanem azt is, hogy jó kapcsolatot alakítsak ki a mentoráltakkal, gondolkodni tanítsam őket, erősítsem az önbizalmukat és megmutassam nekik, hogy mennyire izgalmas tantárgy a kémia, mennyire körülvesz bennünket a hétköznapi életben és hogy a tudás olyan kincs, amit nem vehetnek el tőlük.

Az érettségire való felkészülésben is rengeteget segített a program, hiszen rengeteget tanultam a mentorkodással és sok összefüggést csak akkor értettem meg igazán, amikor elmagyaráztam őket, azonban a legnagyobb segítség mégis a diákjaim csillogó szeme volt, ez üzemanyagként hatott rám azokban az időszakokban, amikor próbaérettségi próbaérettségét követett.

A kezdeményezésnek hála felismertem, hogy hiába készülök állatorvosnak, a tanítást sem szabad elengednem. A praktizálás mellett mindenképpen szeretnék tanítani is, ez a tevékenység a részemmé vált a mentorálásnak köszönhetően és teljes mértékben ki tudok benne bontakozni, boldoggá tesz, ha diákokkal foglalkozhatok.

Remélem, hogy minél több diák megtapasztalja, hogy milyen felemelő is ezt csinálni és bízom benne, hogy a program akkor is működni fog, ha én már elballagtam.

2. A megvalósítás tapasztalatai

Hotziné Pócsi Anikó

matematika-kémia-számítástechnika tanár

Tóth Árpád Gimnázium

A 2022/23-as tanévben a Tóth Árpád Gimnázium minden diákja lehetőséget kapott a Szabó Szabolcs Alapítvány által kezdeményezett természettudományos mentorprogramban való részvételre. A programba önként jelentkeztek a diákok mentorként vagy mentoráltként természetismeretből, földrajzból, biológiából, kémiából és fizikából egy Google űrlapon keresztül. A tantárgyi segítségnyújtás mellett a versenyekre való felkészítés és a tehetséggondozás is meghatározó elem volt.

Összesen tíz pár alakult és nagy örömünkre a tanév közben is csatlakoztak a csapathoz. Az iskola minimum tíz óra megtartását írta elő és ezt mindenki teljesítette. Azonban fontos tanulság, hogy ez nem mindenkinél történt egyenletes ütemben, az első félévben jellemzően többször tudtak együtt tanulni a párok, mint a másodikban az egyéb tanulmányi kötelezettségek, versenyek és projektmunkák miatt. A mentorok a megtartott alkalmakért az iskolai közösségi szolgálatban is kaptak órákat, amennyiben szükségük volt erre.

Az egymás közti kapcsolattartás több fórumon keresztül történt. Folyamatosan frissülő Classroommal és Messenger csoporttal rendelkezünk, illetve egy év eleji nyitó-, egy félévi és egy évvégi személyes záróértekezletet is tartottunk. Ezenkívül pedig a félévi és az évvégi értekezlet előtt kiküldött Google űrlapon keresztül is elmondták a diákok a véleményüket, javaslataikat a programról. A jövőben azonban csak egy év eleji és egy évvégi értekezletet fogunk tartani, azonban a Google űrlap a teljes tanév alatt a diákok rendelkezésére fog állni, hogy a felmerülő problémákról hamarabb értesüljünk.

Az idei tanévben mind a mentorok, mind a mentoráltak kaptak egy füzetet, amelybe rögzíthették az órákat és az észrevételeiket. Tapasztalataink szerint azonban elegendő, ha a mentoroknak van füzetük, így a következő tanévben már csak ők fognak kapni, de szükség esetén ebbe a mentorált észrevételeit is leírhatják.

Rengeteg pozitív visszajelzést kaptunk. A mentoráltak nagyon szerették, hogy az órák időpontjának tekintetében rugalmas a program, illetve, hogy személyre szabott segítséget kaptak a mentoroktól. Jobban megkedvelték azt a tárgyat, amiből órákat vettek és az átlaguk is javult. A mentorok számára nagyon komoly előny volt, hogy a mentorálás során ők maguk is fejlődtek az adott tantárgyból és még inkább megértették az anyagot, miközben magyaráztak, ráadásul egy új hobbira is szert tettek. A kezdeményezés további előnye, hogy ingyenes, így olyan hátrányos helyzetű, az Arany János Tehetséggondozó Programban részt vevő diákot is sikerült elérnünk, aki nem tudja megengedni magának, hogy magánórákra járjon.

A mentorok és mentoráltak nagy része jövőre is szeretne a programban maradni a fent felsoroltak miatt, azonban több módosítási javaslatot is kaptunk tőlük. Volt olyan mentor, aki jelezte, hogy az órákhoz szeretne táblát használni, ezt még idén megoldottuk egy erre a célra kijelölt teremmel. A következő tanévben ezenkívül figyelniük kell arra, hogy a mentor mindenképp tanulja már azt a témakört, amiből mentorál. Ez főleg azoknál a pároknál kulcsfontosságú, ahol a mentor az adott tantárgyból tagozatos, míg a mentorált alaposztályos, hiszen a tagozaton a részletesebb leckék miatt lassabban haladnak az anyaggal. Ezenkívül pedig szeretnénk a kollégiumokkal is egyeztetni, hogy a szilencium idejében is tudjanak együtt tanulni a párok.

A program első éve kifejezetten tartalmasnak és sikeresnek, de ugyanakkor tanulságosnak is bizonyult. A következő tanév elején néhány résztvevő osztályfőnöki órán is népszerűsíti majd ezt a lehetőséget a diáktársainak, hogy minél többen csatlakozzanak hozzánk. Bízunk benne, hogy a mentorprogram színesíteni fogja a Tóth Árpád Gimnáziumot és hogy más iskolákban is meghonosodik.

3. Beszámoló a tanuló-tanuló pilot mentorprogramról

Bárány Zsolt Béla

kémia tanár

Debreceni Református Kollégium Dóczy Gimnáziuma

A 2022/2023-as tanév őszi félévében merült fel ötletként, hogy az Alapítvány tevékenységi körét szerencsés volna kiegészíteni egy tanuló-tanuló mentorálással. Az egyeztetések során a lehetséges megvalósításnak két formája körvonalazódott: az iskolán belüli mentorálás, vagyis amikor a mentortanuló és a mentorált tanuló is ugyanazon intézményben folytatja tanulmányait, illetve az iskolán kívüli mentorálás. Ez utóbbi lényege, hogy a mentor- és mentorálandó tanuló különböző intézményben folytatja a tanulmányait. Az előbbi kipróbálását a debreceni Tóth Árpád Gimnáziumban valósították meg Hotziné Pócsi Anikó irányításával, míg utóbbi megvalósulásának irányítását magam végeztem.

Az iskolán kívüli mentorálás megszervezésének lépései:

- a potenciális mentorálandó tanulók feltérképezése;
- a potenciális mentortanulók feltérképezése;
- a megvalósításra történő felkészítés;
- a tanulópár kialakítása, majd a tanulók összekapcsolása;
- a megvalósulás közben felmerülő kérdések kezelése/megoldása;
- igény esetén a közösségi szolgálati órák bevezetése a tanulói naplóba.

A kémia terén mentorálandó tanulók feltérképezése két formában valósult meg. Egyrészt a programot tanártársai segítségével reklámoztuk azon általános iskolákban, amelyekkel a Mobillabor-projekt miatt kapcsolatban álltunk. Másrészt Marchis Valér egyéb rendezvényeken (iskolája nyílt napjain, illetve általános iskolák pályaválasztási napjain) is hirdette a programban való részvétel lehetőségét. Összesen tíznél is többen jelentkeztek viszonylag rövid idő alatt. (A TÁG-tól eltérően ebben a mi projektünkben csak a kémiára koncentráltunk.)

A mentortanulók kiválasztása a mentorálandó tanulók gyűjtésével párhuzamosan történt. Olyan saját (DRK Dóczy Gimnáziuma diákjait) és magán tanítványokat (más debreceni középiskolák diákjait) szólítottam meg, akiket nyitottnak és alkalmasnak ítélttem meg erre a feladatra. Szerencsére sikerült elég tanulót megszólítani ahhoz, hogy minden mentorálandó tanulóra jusson egy saját mentor.

A mentortanulókkal kisebb csoportokban, illetve szükség esetén egyéni formában átbeszéltük a mentorálás kereteit, illetve a lehetséges nehézségeket. A következőkre tértünk ki:

- Én fogom összekapcsolni a mentort a mentorálttal.
- A mentor tesz javaslatot a formára (online vagy jelenléti, ha jelenléti, akkor a helyszínen), de a mentorálttal közösen döntenek a végső formáról.
- A mentor és a mentorált közösen határozzák meg az időtartamot, illetve a gyakoriságot.
- A mentorált köteles időben (legalább 1 nappal korábban) jelezni, ha mégsem alkalmas a megbeszélés időpontjára.
- Az áttekintésre a témakört a mentorált jelöli ki, legalább 1 nappal a foglalkozás előtt.
- A mentor segítséget kérhet tőlem, ha az adott témakörben elakad.
- A tanulók kölcsönösen tisztelik és elfogadják egymást.

Sajnos úgy alakult, hogy a tanulók összekapcsolása során már voltak olyan mentorálást igénylők, akik megmondták magukat (vagy vissza sem jeleztek), így végül összesen 8 tanuló páros alakult ki.

Bár olyan párokat is sikerült összerakni, ahol a mentor és a mentorált ugyanazon kistélephelyen élnek, kivétel nélkül minden tanuló párnál az online foglalkozás valósult meg. A megvalósított foglalkozások száma eltérést mutat: voltak tanuló párosok, amelyek egy konkrét megmérettetésre való felkészítés-felkészülés után be is fejezték a közös munkát (a megmérettetést, vagyis a felvételt sikeresen vette a mentorált, így már nem érezte szükségesnek a folytatást), de természetesen olyan párosok is, amelyek több foglalkozáson át együtt dolgoztak. Minden esetben szembetűnő volt azonban, hogy a nyolcadikos mentorálandó tanulók a felvételi időszak után lezárták a közös munkát. (Ebben a pilot-programban csak nyolcadikos mentorálandókat kerestünk.)

Tanulságok:

- Érdekes lehet a második félévben is megindítani a szervezést, hiszen a hetedikes tanulók addigra rájöhetnek, hogy a kémia nem megy számukra, vagy éppen ellenkezőleg, a kémia az, amivel foglalkozni szeretnének a későbbiekben is, ezért a nyolcadikban esedékes szóbeli felvételre tudnának készülni.
- Érdekes lehet a potenciális mentorálandó tanulók tanárainak/osztályfőnökének elérhetőségét is megszerezni, hogy véletlenül se forduljon elő, hogy az összekapcsolás például azért nem történik meg, mert a tanuló nem olvassa az emailjeit.

Visszajelzések:

- A mentortanulók mindegyike arról nyilatkozott, hogy szívesen bekapcsolódna a következő tanévben is ebbe a projektbe.
- A mentorált tanulók – akitől sikerült kicsikarni egy visszajelzést – szintén elégedettek voltak a programmal.
  - Egy nyíracsádi mentorált a következőket írta:
„Kedves Zsolt! Meg szeretném osztani a véleményemet a foglalkozással kapcsolatban. Én igazán élveztem az órákat. Klára érthetően magyarázta el a dolgokat és mindig segített. Úgy gondolom, hogy egy igazán jó tanár volt. A jövőben én is vállalnám a mentori feladatot.”

A 2023/2024-es tanévben a tanuló-tanuló mentorprogram szervezését megkezdtem.